

Özüni alyp baryşyň elementar birlikleri hökmünde refleksler kabul edilýär. Ewolýusiýanyň gidişinde reflektor işjeňlik çylşyrymlaşýar. Şonuň üçin refleks düşünjesi çylşyrymlylygy boýunça dürli-dürli bolan özüni alyp baryşyň görnüşlerini öz içine alýar.

Daşky sredanyň dürli gyjyndyrmalaryna merkezi nerw ulgamynyň gatnaşmagynda organizmiň jogap bermek häsiýetine refleks diýilýär. Nerw ulgamynda duýujy reseptorlarynda başlanýan oýanyşyň we organizmiň jogap reaksiýasynyň geçýän ýoluna reflektor dugasy diýilýär.

Reflektor dugasy reseptorlardan, merkeze ymtylýan nerwlerden we işjeň synalardan ybaratdyr. Merkezden başlanýan neýronlaryň ösüntgileri myşsalara ýa-da mázlere ýetýär.

Iň ýönekeýje refleks iki sany -merkeze ymtylýan we merkezden daşlaşýan nerw öýjükleriň gatnaşmagynda amala aşyrylýar.

Reseptor → Merkeze ymtylýan nerw öýjügi → Öýjügiň bedeni → merkezden daşlaşýan neýronlar → syna.

Dendritde merkeze ymtylýan neýronlaryň reseptorlary ýerleşýär. Gyjyndyryjynyň täsiri netijesinde reseptorlarda oýanyş döreýär. Oýanyş merkeze ymtylýan neýronyň üsti bilen merkezi nerw ulgamyna ýetirilýär. Ol ýerde bolsa oýanyş başga nerw öýjüklerine geçirilýär. Ol nerw öýjügi we oýanyşy iş synasyna geçirýär.

Konseptual reflektor duga -häzirki wagtda refleksleriň dürli görnüşlerinde neýronlaryň ýerine ýetirýän işi barada maglumat toplanandyr. Konseptual reflektor dugada aýry-aýry refleksleriň bölekleri ýitýär, ýöne neýron aparatynyň ähmiýetli häsiýetleri ýüze çykarylýar.

Konseptual reflektor duga -bu reflektor aktynyň neýron guramaçylygynyň uleňidir.

Begmyrat ATAKOW
S.A. Nyýazow adyndaky
Türkmen oba hojalyk
uniwersitetiniň talyby